

AMBTENAREN IN BORDELEN, CORRUPTIE WETHOUDERS, DESPOTISCHE BURGE-MEESTERS. MET EEN ZEKERE REGELMAAT DOEMEN DEZE VERHALEN OP. REVU DOOK IN DE DORPSPOLITIEK, EN KWAM TERECHT IN HET LIMBURGSE STEIN. EEN TRIEST MAAR HILARISCH VERHAAL DAT ZICH EVEN GOED IN EEN ANDERE GEMEENTE HAD KUNNEN AFSPLEN.

Toine Lenssen (40) wandelt door het oude pand waar hij zijn bedrijf wil vestigen. 'Kijk,' wijst hij naar de meterkast. 'Van de onderkant van die deur moet ik één millimeter afschaven. Voor de doorluchting.' De financieel adviseur houdt zich in. Dit zijn peesterijtjes vergeleken bij wat hem werkelijk dwarszit: een gemeentelijke dwangsom van 30.000 euro. Want Lenssen heeft wanden gestut en een dragende balk vervangen in het plafond. Haast was geboden, op de inzakkende houten vloer van de eerste verdieping heeft de vorige eigenaar namelijk beton gestort. Het lijkt aanvankelijk handig dat Lenssens vrouw bij de gemeente Stein werkt en haar bouwcollega's tussentijds van de ingrepen aan het pand op de hoogte brengt. Maar even later valt de plaatsing van de nieuwe balk officieel onder 'constructieve werkzaamheden'. En die zijn verboden, zolang de vergunning niet is afgegeven. Extra complicerend is het feit dat een ambtenaar de bouw eerder

mondeling heeft stilgelegd. Hij constateerde dat de voorgevel werd veranderd. 'Maar dat zag hij niet goed,' zegt Lenssen. 'We waren gewoon een rolpoort aan het verwijderen.' Inmiddels is het administratief een zooitje. Een bezwaarschrift raakt bij de gemeente zoek. Mondelinge toezeggingen worden ontkend en in rapportages goochelen overheidsdienaren met data en bouwdetails. Als Lenssen informeert naar wat precies wel en niet is toegestaan, mag hij kijken op vrom.nl. 'Daar staat het allemaal op.' Ontstemd gaat de ondernemer zijn gemeentelijk dossier inzien. De ambtenaar aan wie de papierbundel is doorgeschoven: 'Ja, ik weet ook niet wat ik ermee moet.' Lenssens droom – een financieel dienstencentrum met zijn eigen assurantiekantoor en nog vier ondernemers in geldzaken – loopt inmiddels vertraging op. 'Vroeger zat hier een hennepkwekerij,' vertelt hij, manoeuvrerend tussen pakken isolatiemateriaal. 'De burens zijn blij dat we er iets fatsoenlijks van maken. Het verfraait ook de toegangsweg tot het dorp. Alleen de gemeente lijkt het allemaal niks uit te maken.'

LULLIGE SALARISJES

De vertoning mag 'operettesk' heten – en Stein spant wellicht de kroon – uniek is het niet. 'Je had net zo goed een week door Eijsden of Vlodrop kunnen wandelen,' weten ambtenaren hogerop in de bestuursstoren, bij de provincie en in Den Haag. Een stapeltje nummers van vakblad *Binnenlands bestuur* bevestigt het beeld: dorpjes als Stein hebben te veel bevoegdheden en verantwoordelijkheden, te weinig kennis en talent. Logisch, want bij kleine inwoneraantallen horen 'vrij lullige salarissen'. En één ambtenaar bouwzaken bijvoorbeeld moet wel de complete juridische haarvatenstructuur van zijn vakgebied beheersen, waar grote gemeentes dat verdelen over meerdere, beter opgeleide en betaalde specialisten. Het resultaat? 'Foutieve berekeningen' en 'juridisch geblunder' waarna geldverslindende bezwaarprocedures volgen.

Een oplossing? 'Bevoegdheden afnemen en verder herindelen, naar model van de Franse arrondissementen,' stelt een deskundige voor. Een ander vat het kernachtiger samen: 'Dat het dorp zich maar beperkt tot slingers ophangen in het buurthuis.' Niet dat de plaatselijke overheid in Stein verstoken is van ambitie. Tenminste, als het allemaal gaat zoals Harry Govers (59) het wil. De wethouder van het CDA is niet de onderkoning, nee, 'zeg maar

EN

UITBREIDING WINKELCENTRUM. 'VOOR DE GEMEENTE OF DE PROJECTONTWIKKELAAR ZIJN WIJ GEEN PARTIJ,' ZEGT JULES DIERICK VAN DE FOTOZAAK.

'Hij instrueerde zelfs de politie welke fietser bekeurd moest worden voor het niet uitsteken van zijn hand'

gerust de keizer van het dorp, lachen ze bij de lokale omroep. In de studio bij het lagere schooltje zit een handvol oudere vrijwilligers – 'Gisteren m'n eerste AOW-formulier ingevuld' – rond de thermoskoffie. 'Harry vond dat ergens bloembakken moesten komen,' vertelt presentator Paul Lardinoije. 'Dus die kwamen er. Maar mensen gingen er zelf mee slepen. Paar meter naar links, stukje van de stoep af. Kwam een shovel van de gemeente om ze terug te plaatsen. Dat ging zo weken heen en weer. Tot de gemeente die ondingen weer meenam.'

Hoofdredacteur Riet Julicher heeft een recenter voorbeeld: 'Harry wil de Sanderboutlaan versmallen. Voor de veiligheid, zegt hij. Maar informeer bij omwonenden en die zeggen dat er de afgelopen twintig jaar geen enkel ongeluk is gebeurd.' Een andere redacteur: 'Ik hoor dat Harry dat wil omdat hij afspraken heeft met leveranciers van bouwmaterialen?'

Even blijf het stil. Met Govers weet je het nooit. Dan gaat het door. De wethouder heeft 'sowieso nog een stuk of drie banen bij DSM, het waterschap en een afvalverwerkingsclubje'. Officieel woont hij in Stein, maar iedereen weet dat 'hij verblijft in zijn andere huis in Sittard'. Daarnaast zou hij handelen in 'chalets in de Ardennen'. Een aantijging

die Govers later overigens per mail ontkent, 'los van de vraag of er iets mis is met zakendoen van een wethouder in het buitenland'.

De CDA'er houdt in ieder geval van aanpakken. Dat democratische proces tussen gemeenteraad en bestuur bijvoorbeeld – leuk en aardig, maar het kan efficiënter: als het Steinerbos op de agenda staat, neemt Govers met zijn raadsvrienden vooraf een dik draaiboek door, waarin hij aanbeveelt moties en amendementen 'te verdelen over coalitiepartijen'. Want ja, de herinrichting van die groene postzegel – indertijd een cadeau voor het dorp van chemiebuurman en grootste werkgever DSM – kost miljoenen.

En dan gaat Govers voor zekerheid. Degradeert hij zo de oppositie nog tot onwillig klapvee, voor de onlangs opgerichte jongerenraad ziet Govers geen enkele rol weggelegd. 'Hij zegt gewoon dat er geen geld is voor onze ideeën. Meldt zich op het laatste moment per mail af,' smaakt Rob van Kan (21) op het terras van Brasserie Steinerbos. De biometrist wil 'de jeugd dichterbij de politiek brengen en onze opvattingen vertalen naar het college'. Klinkt professioneel, maar: 'Vooralsnog worden we niet serieus genomen.' Een brief van die strekking in de pers doet Govers af als 'zielig'.

CDA-ONDERKONING

Klamp een willekeurige dorpeling aan over de Steinse politiek en vanzelf ontstaat een beeld van 'boerenbreinen' die 'elkaar de tent uitvechten'. De een vermoedt een oorsprong in de 'schreeuwerige schippersmentaliteit' van weleer, toen het aangrenzende Julianakanaal een vaarroute van betekenis was.

Een ander stelt dat 'aperte domheid' prima gedijt dankzij de ligging in de luwte, even buiten de

handelsroutes van Maastricht en Sittard. Ho dan ook, al eind jaren zeventig, begin jaren tachtig wordt politiek Stein gedomineerd door naamslijsten, bozige afsplitsingen van die lijsten en één onderkoning van het CDA. De machtswellust van die laatste – inmiddels dood – strekte zover dat h 'de politie instrueerde welke fietser bekeurd moest worden voor het niet uitsteken van zijn hand'.

Goed zurig wordt het ter omroepstafel pas als he gaat over de herindeling van 1982, als onder mee aanpalende dorpen Elsloo en Urmond bij Stein worden gevoegd. Het cliëntelisme schakelt een versnelling hoger. Ambtelijke benoemingen 'slaan nergens meer op', maar zijn 'op verjaardagsfeestje beloofd'. Talent wordt bruusk terzijde geschoven. Verse wonden verworden tot oud zeer.

En tot op heden zijn 'raadsvoorstellen slecht onderbouwd' en 'vertonen een onduidelijke financieel samenhang'. De 'gemeentelijke regie' en 'het lange termijnbeleid', het ontbreekt allemaal – en dit zijn gewoon opmerkingen uit een recente partijnotitie. Ook van alle tijden land: in ruil voor het gewenst stemgedrag krijgt de ene dorpsfanfare glimmend nieuwe pakken, de andere niet.

UIT EIGEN ZAK

'Dat soort dingen zeurt hier behoorlijk na,' zegt hoofdredacteur Julicher van de omroep, bij di onderwerp echt op dreef. 'De gemeente wil nu een multifunctionele zaal bouwen bij het winkelcentrum. Hier kunnen alle muziekkorpsen dar repeteren. Maar Elsloo speelt liever in het eiger Elsloo, Urmond in Urmond enzovoort. Jaarlijks i er één dag waarop alle fanfares aantreden. Maar als bijvoorbeeld die van Elsloo is uitgeblazen, gaat het eigen publiek naar huis.'

In ruil voor het gewenste stemgedrag krijgt de ene dorpsfanfare glimmende nieuwe pakken en de andere niet

Ja, schateren de collega's, dat belooft wat voor de geplande synergie, in een zaal die volgens kenners trouwens 'veel te klein berekend' is.

Het onderkomen is onderdeel van de uitbreidingsplannen voor het winkelcentrum. Het onooglijke, naar binnen gedraaide winkelcluster, omzoomd door parkeerplaatsen, heeft een HEMA, een Blokker, een slager en een supermarkt. En is volgens Jules Dierick (54) van de gelijknamige fotozaak vooral verzorgend van aard. 'Voor mensen die snel de auto parkeren omdat ze een fles slasaus moeten hebben.'

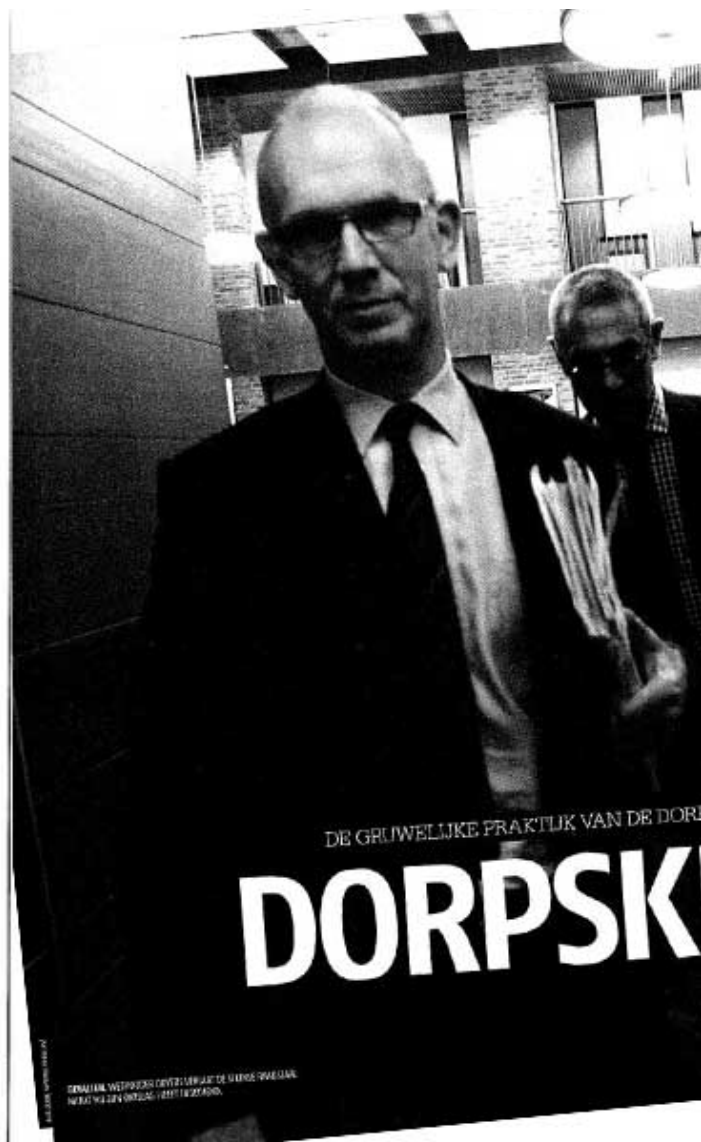
Waarom het nu grotendeels op de schop moet, Dierick heeft geen idee. 'Jaren geleden is weliswaar een enquête gehouden waaruit bleek dat wij het centrum groter wilden, maar dat is allemaal veel te vrijblijvend uitgewerkt. Bovendien is de economie inmiddels teruggelopen en de concurrentie harder.' Over de precieze aard van de plannen worden de middenstanders nauwelijks geïnformeerd. 'Ik weet alleen dat ik in het nieuwe ontwerp al ben weggetekend.' Een vuist maken met de winkeliersvereniging? Dierick lacht erom. 'Wij vergaderen twee keer per jaar. Ja, we hebben een centrummanager, maar die neemt alleen notulen op. Voor de gemeente of de projectontwikkelaar zijn wij geen partij.'

Ter illustratie pakt de opgewonden fotograaf het winkeliersblaadje erbij. Of alle neringdoenden in oktober superaanbiedingen willen doen. Uit eigen zak. De vereniging was vergeten dat het centrum dan veertig jaar bestaat. Dierick zucht. 'Maar goed. Harry zegt dat het allemaal in orde komt.'

DESTRUCTIEVE ROL

Wethouder Harry Govers. Hij weer. Een telefoontje naar het gemeentelijk secretariaat om met de man te praten. 'Eh... hoezo? Waarom wilt u de wethouder spreken en niet de burgemeester?'

Omdat zijn naam herhaaldelijk valt. 'Oh ja? Met wie heeft u gesproken dan?'

LONELY PLANET STEIN

Wie 's avonds de A2 richting zuiden neemt treft ter hoogte van Sittard links de honderden nachtlampen van chemiebedrijven DS en Sabic. Rechts is het donker; hier ligt Stein – 26.000 inwoners, veel chemiepersoneel – dat sinds de herindeling van 1982 bestaat uit de dorpen Stein, Elsloo, Urmond, Berg aan de Maas, Meers en een handvol gehuchten. Allemaal naar binnen gerichte gemeenschappen met eigen fanfares, revues en carnavalsverenigingen. Oo stonden de dorpelingen bekend als 'messentrekkers', nu noemer bestuurders van elders het 'gewoon een achterlijke streek'. Tientallen geïnterviewden wensten anoniem te blijven, doorgaan vanwege 'zaken met de gemeente'. Het dominante CDA vormt met PvdA en Democratisch Onafhankelijken Stein een coalitie.

'Jij moet niet denken dat je alles even kunt regelen omdat je hier toevallig werkt'

PECH. TOINE LENSSEN: 'WIJ HEBBEN WEER
NET DE VERKEERDE WETHOUDER.'

Voor de eerste vraag tekent de argwaan in het Steinse bestuurshart. Want burgemeester Anton Barske (52), een GroenLinkser die na een kwart eeuw Groningen het zuiden opzocht, ligt slecht. 'Barske is er nooit. Als het in de gemeenteraad over hem gaat, is hij verhinderd of ziek,' klagen plaatselijke politici.

'Sinds de oprichting van ons clubje is hij niet één keer langsgekomen,' zegt jeugdgraadslid Rob van Kan. Ambtenaren valt het op dat Barske op personeelsfeestjes standaard een eind van zijn wethouders vandaan zit. Wat wellicht niet verwonderlijk is, als je in een uitgelekte notitie van het CDA een 'destructieve rol' krijgt toebedeeld. Ook al zwakken ze dat later af tot 'geen bindende factor'. Hetzelfde CDA overigens, waarvan critici beweren dat prominent lid Govers 'zelf ambities heeft om burgervader te worden'.

Dat Barske zijn portefeuille personeelsbeleid uitbesteedt aan een wethouder schiet ook niet op, dat heet al vlug 'het ontlopen van politieke verantwoording'. Maar het ergste is dat de Almeloër Barske 'niet van hier' is. Anders dan de vorige eerste burger, die na 25 jaar zijn naaste medewerkers nog altijd aansprak met 'meneer' en pas op vakantie zijn dierendel grijs vernieuwde voor een korte broek.

De nuchtere Barske, verstopt achter een club van no-nonsensemanagers – afdelingshoofden en een secretaris – snapt dat niet. Hij en zijn ensemble van communicatiespecialisten betrokken twee jaar geleden een nieuw gemeentehuis met wat in de wandelgangen 'hun cursusboek bestuursmodellen' wordt genoemd, waarin staat dat alles 'professioneler en bedrijfsmatiger' moet. Dat valt niet mee.

De aannemer is vergeten een rolstoelgang aan te leggen. De intercom bevindt zich ver verwijderd van de toegangsdeur; rollatorgebruikers moeten een sprintje trekken omdat de portier het knopje niet lang genoeg houdt ingedrukt.

FUN SAMEN

Het is exemplarisch voor de situatie die uitzendkracht Marie-José Mans (37) binnen in het mortuariumachtige gebouw aantreft. 'Mensen

zitten op posten waarvoor ze absoluut niet zijn gekwalificeerd, gedachteloos gepromoveerd naar het niveau van hun eigen incompetentie.'

Het new school-management denkt dat geraffineerd aan te pakken. 'Een afdelingshoofd vroeg mij een foutenlijstje van collega's bij te houden,' vertelt Mans, echtgenote van financieel adviseur Toine Lenssen. 'Zogenaamd met het oog op de kwaliteitsverbetering. Heb ik uiteraard niet gedaan.'

Die frappante stijl van leidinggeven werpt wel zijn rotte vruchten af. Roddel en achterklap wordt een van de populairste communicatievormen. Lage ambtenaren gooien de kont tegen de krib. Formulieren die elders binnen een week worden verwerkt, doen er in Stein drie maanden over. Iemand die een halve dag vrij neemt om zijn paspoort te vernieuwen, krijgt te horen dat de computer kapot is. Eén week en een halve vrije dag verder is de boodschap dat de computer nog steeds kapot is. Niet alle managers verdragen zoveel dwars gedrag. Vorig jaar vertrokken er binnen korte tijd liefst acht. Nadat in de gemeenteraad de media verzocht is terughoudend over de uittocht te berichten, kopt de krant natuurlijk over een exodus.

De open kantoortuin verwordt ondertussen tot rommelig knutselhok – ondanks de ludiek bedoelde rode kaart voor onopgeruimde werkplekken – waar de liefde ruimte krijgt om te bloeien. Dat wil zeggen, als het kastje wordt geopend van een medewerker die al twee jaar ziek thuis zit, rollen daar de kattenbelletjes van een wethouder uit. Volgens Mans veelal met de strekking 'hoe fijn het samen weer was'. Een ambtenaar die onder de indruk is van een nieuwe medewerker – type lekker ding – presteert het om op een enkele werkdag 350 mails te sturen naar het onderwerp van zijn adoratie.

MALLIGHEID

Niet het type om van alle malligheid overspannen te raken, besluit Mans na een jaartje te solliciteren op haar eigen uitzendwerkzaamheden, die Stein opwaardeert tot een vaste medewerkersfunctie. Maar dan verandert de toon van haar bazen. 'Waarom wil jij die baan? Jij rijdt toch in een leuke Mini?'

Kennelijk speelt er meer. En inderdaad, als Mans binnenloopt bij de bouwcollega om de vergunningsperikelen van echtgenoot Lenssen te bespreken, krijgt zij een snauw: 'Jij moet niet denken dat je alles even kunt regelen omdat je hier toevallig werkt.'

Haar eigen baan krijgt Mans niet, officieel vanwege 'onvoldoende kwalificaties', maar achter gesloten deuren luidt de reden 'het conflict met jouw man'. Mans: 'De boodschap was: regel dat nou lekker met die dwangsom, dan komt het wel goed.'

Lenssen probeert het te regelen. Want die 30.000 euro boete voor het vervangen van een balk heeft hij niet in een sok onder zijn bed liggen. Maar de wethouder die gaat over dit type vergunningen is niet bouwgeneraal Govers, maar een andere CDA-bestuurder, de als braaf en strikt omschreven Ernest Gorissen (55). 'En die verenigt het slechtste van twee werelden in zich,' zegt Mans. 'Hij is ambtenaar én schoolleraar.'

Naar verwachting prevaleert de letter boven de geest van de wet. Volgens Lenssen zegt Gorissen in een gesprek over de kwestie: 'Tja. Wij hebben jou een brief gestuurd dat je de bouw moest stilleggen. Jij had in je achtertuin op een stretcher moeten gaan hangen, lekker in het zonnetje, dan was er nu niks aan de hand geweest.'

Behalve misschien een pand waarvan de eerste verdieping naar beneden was gedonderd. Het echtpaar Lenssen en Mans is het eens: 'Wij hebben weer net de verkeerde wethouder.'

Die andere meldt zich uiteindelijk telefonisch bij Revu. 'Praten over Stein? In het algemeen? Dat zie ik niet zitten,' zegt Harry Govers gehaast. 'Ik hou van aanpakken.' ☞

Reageren? reactie@revu.nl

FATAAL BEDGEHEIM

In de tijd dat Revu rondsnuffelde in Stein, greep de oppositie de gelegenheid aan om Harry Govers onder het vergrootglas te leggen. Discussiepunt was de feitelijke woonplaats van de wethouder. Govers gaf toe dat hij vaker bij zijn vrouw verblijft in Sittard dan in zijn officiële woning in Stein. Hij vroeg de raad een ontheffing van de woonplaatsvereiste. Dat was voldoende bekentenis, vond de raad op 9 oktober. De CDA-onderkoning nam ontslag nog voor hij naar huis gestuurd kon worden. 'Blijkbaar is in Stein het thema de bedgeheimen van de wethouders,' luiden zijn slotwoorden.